

НАРЕДБА № 16 ОТ 12 ДЕКЕМВРИ 2006 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ТЕКСТИЛЕН ТЕХНИК"

В сила от 06.03.2007 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.20 от 6 Март 2007г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 542020 "Текстилен техник" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542020 "Текстилен техник", съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиване трета степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 5420201 Предачно производство
2. 5420202 Тъкачно производство
3. 5420203 Плетачно производство.

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Текстилен техник".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Текстилен техник" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Лека промишленост" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Текстилен техник"

Професионално направление:

542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
-----	---

Наименование на професията:

542020	Текстилен техник
--------	------------------

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията "Текстилен техник", съгласно Списъка на професиите за професионално образование

и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности		Степен на професионална квалификация	Входящо образователно равнище	
			за ученици	за лица, навършили 16 г.
1	2	3	4	5
5420201	"Предачно производство"	Трета	Основно образование	Средно образование
5420202	"Тъкачно производство"	Трета	Основно образование	Средно образование
5420203	"Плетачно производство"	Трета	Основно образование	Средно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
Упражняването на професията "Текстилен техник" изисква кандидатът за обучение да бъде физически годен и психически здрав, което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
Специалност 5420201 "Предачно производство"				
1. Разпознава, сортира и изготвя смеси от всички видове естествени и химични текстилни влакна	<p>Текстилни влакна с растителен произход - памук, лен, коноп и др.;</p> <p>Текстилни влакна с животински произход - вълна, косми и коприна;</p> <p>Изкуствени текстилни влакна;</p> <p>Текстилни влакна с минерален произход;</p> <p>Измервателни средства и уреди;</p> <p>Компютър със специализирани програмни продукти.</p>	<p>Химически състав, структура, свойства и качества на влакната;</p> <p>Стандартни изисквания към текстилните суровини;</p> <p>Експлоатационни и хигиенни свойства.</p>	<p>Определяне на показатели, характеристики - финес, чистота,</p> <p>влагосъдържание, еднородност и качество на влакната;</p> <p>Работа със специализирани програмни продукти за сравняване с еталони, разпечатване на таблици, диаграми и др.</p>	<p>Способност за откриване и разпознаване на специфични сигнали;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Умения за устно изразяване;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания, изисквания.</p>
2. Извършва профилактика, настройва и поддържа технически изправни машините за първична обработка на влакната	<p>Перални, сушилни, машини за разчепкване на памук и други растителни влакна - разтворително-биещ агрегат и щапелиращи машини;</p>	<p>Техническа и технологична характеристика на машините;</p> <p>Текстилни влакнести материали - видове, структура, състав и</p>	<p>Определяне на структурни характеристики;</p> <p>Качествено изпълнение на операциите от технологичния процес, съгласно стандартите;</p>	<p>Технически умения и способности;</p> <p>Умения за вземане на бързи и адекватни решения в зависимост от ситуацията и средата;</p> <p>Планиране и организиране</p>

	<p>Всички видове текстилни влакнести материали; Общ и специализиран инструментариум; Средства за ремонт и регулиране; Почистващи и смазващи разтвори; Уреди за измерване на параметри; Спомагателни химически продукти; Компютър със специализирани програмни продукти за предачното производство.</p>	<p>свойства; Машинни елементи - видове, системи за задвижване, измерване и контрол на технологичния процес; Физикомеханични свойства на подготвената смес.</p>	<p>Извършва разглобяване, сглобяване и регулиране на възли и агрегати; Измерва, оценява и коригира технологични и климатични условия.</p>	<p>на дейността; Готовност за работа в екип; Дисциплинираност; Търпение и упоритост; Хрумвания и импровизация; Упражняване на контрол и оценка на работата на други хора.</p>
<p>3. Извършва профилактика, настройва и поддържа технически изправни машините за влачене, изтегляне, решене, предпредене и предене на вълна, памук, лен и коноп</p>	<p>Дарак, гребенна машина, предпредачни и предачни машини; Влакна от растителен, животински и химичен произход; Пълен набор инструменти - ключове, отвертки, клещи, шаблони; Резервни части; Техническа документация на машините; Техническа литература, справочници, стандарти; Технологични карти,</p>	<p>Конструктивна и технологична характеристика на машините; Предназначение, устройство и приложение на основните видове машинни елементи, детайли, съединения, възли, предавки; Основи на електротехниката и електронната техника; Автоматизация на машините и процесите в</p>	<p>Обслужване на машините; Правилен избор на инструменти за ремонт и профилактика на машините; Установяване на причинно-следствени връзки и закономерности; Ремонт и поддръжане на машините; Анализ на процесите - степен на разработване, изтегляне, усукване и навиване; Разчитане на техническа</p>	<p>Технически усет и способности; Генериране на идеи и нестандартни решения; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания и изисквания; Упражняване на контрол и оценяване на дейността на други хора; Справяне с критични</p>

чертежи, схеми;
Почистващи и смазващи
разтвори;
Специализирани
програмни продукти за
управление на
техническия процес в
предачното
производство.

предачното
производство;
Програмно осигуряване
на предачните машини;
Свойства и качества на
текстилните материали;
Здравина, линейна
плътност, сук.

документация;
Оценка на техническото
състояние на детайлите;
Демонтаж и монтаж на
всички елементи и възли,
изграждащи машините
при спазване на
технологичната
последователност;
Работа със
специализирани
програмни продукти в
съответствие с
инструкциите на
производителя.

ситуации;
Вземане на бързи и
адекватни решения.

4. Извършва
профилактика, настройва
и поддържа технически
изправни машините за
дообработка на преждите

Скатяващи машини,
пресукала, бобинарки,
гранконавивачки и
автоклави;
Пълен набор технически
инструменти;
Техническа документация
на машините - схеми,
чертежи;
Техническа литература,
справочници;
Резервни части;
Технологични карти;
Смазващи и почистващи
разтвори.

Конструктивна и
технологична
характеристика на
машината;
Предназначение,
устройство и приложение
на всяка от машините,
специфични технически
изисквания;
Основи на
електротехниката и
електронната техника,
оптимизирани системи за
управление на
предачното
производство;
Програмно осигуряване

Разчитане на схеми и
чертежи;
Обслужване на машините;
Работа със специфични
технически инструменти и
уреди;
Качествен ремонт и
поддържане на
машините;
Установяване на
причинно-следствени
връзки и зависимости -
сук, здравина,
равномерност и форма на
преждовите тела;
Работа със
специализирания

Технически усет и
способности;
Готовност за точно и
прецизно спазване на
инструкции, изисквания и
стандарти;
Отговорност, упражняване
на контрол и оценяване
дейността на други хора;
Дисциплинираност;
Самоконтрол.

		на машините за дообработка на преждите; Уреди и средства за измерване, изпитване и анализ на свойствата и качествата на преждите.	програмен продукт в съответствие с инструкциите на производителя.	
5. Организира изпълнението на технологичния процес	Технологични карти; Предачни планове; Техническа документация; Влакнести материали, преди; Помощни средства; Компютър със специализирани програмни продукти.	Видове технологии и технологични изисквания към всяка операция; Терминология по специалността на чужд език; Работа със специализирани програмни продукти и компютър на ниво оператор.	Организиране на трудовата дейност; Съставяне на алгоритъм за определен технологичен режим; Изработване на технологични карти; Работа с компютър; Разчитане на предачни планове.	Точност и прецизност; Способност за откриване и разпознаване на специфични сигнали; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Работа в екип; Самоконтрол и дисциплинираност; Справяне с критични ситуации; Планиране и организиране на дейности; Умения за вземане на адекватни решения.
6. Контролира качеството на произвежданата продукция на всички етапи	Измервателни контролни уреди и апарати - устер апарат, суков апарат, динамометър; Нормативни документи; Стандарти; Технологични карти.	Изисквания за състава, свойствата, качествата и функционалното приложение на текстилните материали и суровини; Методи за вземане на проби от влакнести и нишкови изделия.	Определяне и оценка на параметри; Откриване на дефекти; Откриване на грешки от конструктивен и технологичен характер.	Наблюдателност, зрително възприятие, технологична и трудова дисциплина, отговорност; Оценка на труда на други хора; Коректност и такт; Концентрация на вниманието.

7. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд	Средства за обезопасяване на всяко работно място; Лични предпазни средства.	Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление; Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд; Поддържане ред и хигиена на работното място.	Самоконтрол, лична отговорност; Контрол върху дейността на други хора; Коректност и такт; Обноски и външен вид; Умения за устно изразяване.
---	--	---	--	---

Специалност 5420202 "Тъкачно производство"

1. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините за подготовка на основните и вътъчните нишки за тъкане	Бобиниращи, сновилни, скробващи и вдеващи машини; Шпулиращи машини и автоклави; Прежди и нишки за основа и вътък; Набор технически инструменти, ключове, клещи, отвертки, шаблони и резервни части; Почистващи и смазващи разтвори; Компютър и специализирани програмни продукти; Техническа документация на машините; Проспекти, стандарти; Скробващи средства.	Състав, свойства и качества на суровините; Техническа и технологична характеристика на машините; Видове вдявки; Технологичния процес; Основни видове машинни елементи, системи за задвижване и измерване; Специализирани програмни продукти - видове, приложение, инструкции за работа; Терминология по специалността на чужд език.	Технологично обслужване на машините; Демонтиране и монтаж на елементите и възлите, изграждащи машината; Извършване на дейности по ремонта на машините; Смазване на машините; Измерване, оценяване и при необходимост коригиране на режима на работа в съответствие с технологичните изисквания; Работа с компютър; Изпитване на текстилни материали.	Точност и прецизност; Концентрация на вниманието; Наблюдателност; Способност за откриване и разпознаване на специфични сигнали на машината; Организираност; Самоконтрол и дисциплина.
2. Извършва профилактика, регулира, поддържа технически	Тъкачни машини; Набор от технически инструменти;	Устройство, действие и обслужване на машините; Конструктивни и	Обслужване на всички видове тъкачни машини; Установяване	Точност и прецизност; Контрол и самоконтрол; Генериране на идеи и

изправни тъкачните машини и ги зарежда за различни артикули	Резервни части; Техническа и технологична документация, проспекти, стандарти; Шаблони; Почистващи и смазващи разтвори; Измерващи и диагностициращи уреди; Компютър със специализирани програмни продукти.	технологични особености; Състав, свойства, качества и функционално предназначение на видовете прежди; Начини на вдяване; Видове дефекти и начини за получаването им; Машинни елементи, съединения, възли, предавки - основни видове, приложение; Основи на електротехниката и електрониката; Автоматизирани системи за управление на технологичния процес; Програмно осигуряване на тъкачните машини.	причинно-следствени връзки и закономерности и основни и спомагателни механизми; Анализ на процесите; Разчитане на техническата документация; Оценка на техническото състояние на детайлите; Демонтаж и монтаж на елементите и възлите, изграждащи машините; Спазване на техническата последователност при монтаж; Работа със специализиран програмен продукт в съответствие с инструкциите на производителя.	нестандартни решения; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Работа в екип; Готовност за точно спазване на инструкции, указания и изисквания; Упражняване на контрол и оценяване на дейността на други хора; Справяне с критични ситуации.
3. Организира изпълнението на технологичния процес	Технологични карти; Прежди, нишки и други помощни материали; Техническа документация; Данни от характеристиката на суровините и материалите; Компютър със специализирани	Технологични изисквания към всяка отделна операция; Терминология по специалността на чужд език; Специализирани програмни продукти, предназначени за тъкачното производство; Организация на труда;	Организиране на трудовата дейност; Съставяне на алгоритъм за определен технологичен режим; Изработване на технологични карти; Изработване на нищелкови карти; Разчитане на технически, технологични и	Точност и прецизност; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Готовност за точно спазване на инструкции, указания и изисквания; Упражняване на контрол; Планиране и организиране на дейности; Умения за вземане на

	програмни продукти.	Производителност на машините; Мениджмънт; Строеж на тъканите и видове сплитки.	електронни схеми; Изготвяне на схеми, чертежи и таблици.	адекватни решения; Самоконтрол и дисциплинираност.
4. Контролира качеството на произвежданата продукция на всички етапи от технологичния процес	Измервателни и контролни уреди и апарати; Нормативни документи; Стандарти, технологични карти; Мостри и образци за изпитване; Компютър със специализирани програмни продукти.	Изискванията за състава, свойствата, качествата и функционалното приложение на текстилните материали и суровини; Методи за вземане на проби и изпитване на текстилните материали.	Определяне и оценка на параметрите в технологичния процес; Откриване на дефекти и грешки от конструктивен и технологичен характер.	Наблюдателност; Зрително възприятие; Трудова дисциплина и отговорност; Оценка на труда на други хора; Коректност и такт.
5. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд	Средства за обезопасяване на всяко работно място; Лични предпазни средства.	Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление; Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд; Поддържане ред и хигиена на работното място.	Самоконтрол, лична отговорност; Упражняване на контрол върху дейността на други хора; Коректност и такт; Обноски и външен вид; Умения за устно изразяване.
Специалност 5420203 "Плетачно производство"				
1. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините за подготовка на преждите за плетене	Текстилни прежди и нишки; Бобиниращи и сновилни машини; Комплект инструменти за техническо обслужване	Техническа и технологична характеристика на машините; Основни видове машинни елементи, системи за	Качествено изпълнение на операциите от технологичния процес в съответствие с нормативните изисквания; Разглобяване,	Технически усет и способности; Откриване и разпознаване на специфични сигнали; Наблюдателност и концентрация на

	на машините, контрол на технологични параметри, регулиране и текущ ремонт; Почистващи и смазващи разтвори; Средства (уреди) за измерване на параметри - средства за облагородяване на преждите; Резервни части; Специализирани програмни продукти за управление на процеса.	задвижване, измерване и контрол на технологичния процес; Видове текстилни материали и техните физични свойства - сук, здравина, линейна плътност; Програмно осигуряване на машините за подготовка на преждите за плетене.	сглобяване, ремонт и регулиране на машините; Измерване, оценка и при необходимост коригиране на технологичните условия; Работа със специализиран програмен продукт, в съответствие с инструкциите на производителя.	вниманието; Умения за работа с хора; Трудова дисциплина; Упражняване на контрол и оценяване на дейността на други хора.
2. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни всички видове плетачни машини	Плоскоплетачни, кръглоплетачни, осново плетачни, чорапни машини и машини за производство на нетъкани изделия; Пълен набор инструменти - ключове, отвертки, клещи, шаблони; Резервни части; Почистващи и смазващи разтвори; Прежди с различна линейна плътност, цвят и състав; Техническа документация на машината;	Конструктивна и технологична характеристика на всяка машина; Предназначение, устройство и приложение на основните видове машинни елементи, детайли, съединения, възли, предавки; Основи на електротехниката и електронната техника; Свойства и качества на текстилните материали; Програмно осигуряване на плетачните машини;	Анализ на процесите; Ремонт и обслужване на машините; Установяване на причинно-следствени връзки и закономерности - гъстина, плътност, разтегливост и свиваемост на плетивото; Разчитане на техническа документация; Оценка на техническото състояние на детайлите; Демонтаж и монтаж на всички елементи и възли, изграждащи машините; Регулиране и определяне	Технически усет и способности; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Пространствена представа и въображение; Готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания и изисквания; Самоконтрол; Издръжливост на напрегната работа и стрес.

	<p>Техническа литература, справочници, стандарти; Технологични карти; Специални програмни продукти за управление на технологичния процес; Компютър; Системи за измерване и контрол на технологичния процес, дължина на плетивото, брой бримкови редове и стълбчета, гъстина, еластичност.</p>	<p>Начини за изпитване.</p>	<p>на оптимални параметри - гъстина, плътност, разтегливост, еластичност, разплитаемост; Работа със специализиран програмен продукт, в съответствие с инструкциите на производителя.</p>	
<p>3. Внедрява нови десени</p>	<p>Прежди с подходяща линейна плътност, цвят и състав; Бримкообразуващи, помощни и избиращи елементи според строежа, начина на преплитане и проектирания външен вид на плетивото; Програмен продукт (технологична карта, фигурен патрон); Компютър; Ключове, отвертки, клещи; Контролиращи и измерващи устройства.</p>	<p>Свойства на преждите и влиянието на състава им върху свойствата на плетивата; Строеж на плетивата; Принцип на мостриране; Зареждане, взаимно разположение и взаимодействие между бримкообразуващи и избиращи елементи; Начини за изобразяване и видове изображения; Вдяване, водене и доставяне на нишките; Функционално предназначение на изделието, което ще се изплита в дадената</p>	<p>Изобразяване на видовете плетки; Извършване на практически пресмятания за определяне брой повтори по дължина и ширина на плетивото; Настройване на мостриращите механизми; Работа със специализирани програмни продукти за плетачния процес.</p>	<p>Творческо и репродуктивно въображение, възприятия за форма и пространство; Самостоятелно мислене и съобразителност; Технологична дисциплина; Устойчивост на вниманието; Комбинативност.</p>

мостра;
 Проектиране, анализ и
 десениране на плетива;
 Контролиращи и
 сигнализиращи
 устройства;
 Специализирани
 програмни продукти -
 видове, приложение,
 инструкции за работа.

4. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините, конфекциониращи плетените изделия	Оверлог, кетел, покривни машини, шевни машини; Пълен набор инструменти - ключове, отвертки, клещи, шаблони; Резервни части; Техническа документация на машините; Техническа литература, справочници, стандарти; Почистващи и смазващи разтвори; Контролни уреди; Шевни материали - инструменти за рязане и маркиране, ножици, пинсети, сантиметър, конци; Украсителни маркиращи и информиращи детайли.	Конструктивна и технологична характеристика на машината; Предназначение, устройство и действие на системите, механизмите и елементите; Технологични изисквания към всяка отделна машина; Основи на електротехниката и електронната техника; Програмно осигуряване на машините.	Технологично обслужване на машините; Установяване на причинно-следствени връзки и закономерности - състояние на шевове, зачитване и изрязване; Оценка на техническото състояние на детайлите и механизмите; Регулиране и определяне на оптимален режим на работа, откриване на грешки от технологичен характер; Работа със специализиран програмен продукт в съответствие с инструкциите на производителя.	Технически усет и способности; Пространствена представа и въображение; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Разчитане на индикации и сигнали от страна на трудовата среда; Точно и прецизно спазване на инструкции, указания и изисквания.
5. Организира изпълнението на	Технологични карти; Прежди;	Видове технологии и технологични изисквания	Организиране на трудова дейност;	Технологична дисциплина, отговорност;

технологичния процес	Помощни материали и средства; Компютър със специализирани програмни продукти.	за всяка операция; Специализирани програмни продукти; Терминология по специалността на чужд език.	Съставяне на алгоритми за определен технологичен режим; Изработване на технологични карти.	Умение за организиране на колективна трудова дейност; Упражняване на контрол; Настойчивост, коректност и такт.
6. Контролира качеството на произведените изделия във всички етапи	Измервателни контролни устройства; Нормативни документи; Стандарти; Технологични карти.	Изисквания за свойствата и качествата на плетените изделия; Строеж на плетивата.	Определяне и оценка на параметри; Откриване на дефекти по изделията; Откриване на грешки от конструктивен и технологичен характер.	Наблюдателност, зрително възприятие, технологична дисциплина, отговорност; Оценка на труда на други хора; Коректност и такт; Концентрация на вниманието.
7. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд	Средства за обезопасяване на всяко работно място; Лични предпазни средства.	Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление; Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд; Поддържане ред и хигиена на работното място.	Самоконтрол, лична отговорност; Упражняване на контрол върху дейността на други хора; Коректност и такт; Обноски и външен вид; Умения за устно изразяване.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

Суровините и материалите за производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия ще се осигуряват предимно от внос. Ще продължи обновяването на машинно-технологичния парк и внедряването на нови технологии основно за производство на нетъкани текстилни материали, които намират приложение в бита, строителството и пречиствателните съоръжения.

Поради огромните разходи за скъпоструващо съвременно технологично оборудване, за енергоспестяващи мероприятия и пречистващи съоръжения текстилните предприятия ще се окрупняват териториално и организационно и ще работят почти на непрекъсваем режим на работа.

За осигуряване реализация на произвежданата продукция ще се изградят хоризонтални и вертикални клъстери със собствена марка при висока добавена стойност.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Текстилен техник" могат да постъпват на работа на длъжностите (професиите) от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД, 2006 г.) от единични групи: 3123 Настройчици на промишлени работи, 7432 Тъкачи, плетачи и сродни на тях, 7431 Подготвители на нишки/влакна, 8261 Машинни оператори в предачното производство, 8262 Машинни оператори в тъкачното производство, 7436-1005 Производител, килими, както и други, допълнени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможности за повишаване на професионалната квалификация

Придобилият трета степен на професионална квалификация по дадена специалност от професията "Текстилен техник" може да се обучава по друга специалност от професията, както и по друга професия от професионалното направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", като обучението му по общозадължителната професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за професионалното направление, както и част от професионалната подготовка, специфична за професията, се зачита в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

След придобиване на трета степен на професионална квалификация по дадена специалност обучаваният може да повишава квалификацията си чрез:

- обучение в курсове и семинари, лектории и практикуми, организирани от ВУ, обучаващи организации и фирми, произвеждащи материали, машини и други средства на труда, свързани с професията;

- участие в симпозиуми, конференции, работни срещи и други прояви в професионалната област.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението е подготовка на обучаваните за реализацията им по придобитата специалност в производството на текстил.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословни и безопасни условия на труд;

- познава и използва личните предпазни средства, знае възможните опасни

ситуации в процеса на трудовата дейност, реагира правилно и своевременно при възникнали проблеми, като не застрашава здравето и живота - своя и на околните;

- умее да формулира проблеми и задачи; анализира и прави оценка на извършената работа; умее да води професионален разговор и да излага писмено информация от професионалната област;

- разпределя задачите между членовете на екипа;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда;

- познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата; разбира договорните отношения между работодател и работник;

- знае основните правила за работа с компютър;

- умее да ползва специализиран софтуер;

- владее професионалната терминология на чужд език.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейности от профила на професията при обучението по отрасловата задължителна подготовка, единна за всички професии от направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението си по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия;

- познава суровините и материалите в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия;

- познава процесите в производството на текстил, както и машините и съоръженията, чрез които се осъществяват, знае и прилага правилата при транспортиране и съхранение на суровините и готовите продукти;

- притежава знания и умения за изпитване, контрол (входящ, текущ и изходящ) и оценка качествата на продукцията;

- познава и използва стандартизирани и унифицирани разходно-нормативни документи за производство на изделия, оперира с офис техниката на работното си място;

- познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица;

- познава видовете дефекти, причините за тях и начините за отстраняването им.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от профила на професията при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност 5420201 "Предачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Предачно производство" обучаваният трябва да умее да обслужва и поддържа изправна техниката, включена в технологичния процес за производство на предени изделия, като:

- извършва всички операции, като прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд;

- познава суровините и материалите за производство на предени изделия;

- ползва програмни продукти за управление процеса на подготовка на суровините за предене;

- знае и прилага правилата за транспортиране и съхранение на материалите и на готовите изделия;

- планира и организира изпълнението на текущите задачи и решава възникнали проблеми, свързани с трудовата дейност;

- контролира качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания;
- прилага усвоените знания и умения за правилно организиране на работното място и време;
- изготвя технологична документация и оценява качествените показатели на суровини и изделия.

3.3.2. Специалност 5420202 "Тъкачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Тъкачно производство", обучаваният трябва да умее да обслужва и поддържа изправна техниката, включена в технологичния процес за производство на тъкани изделия, като:

- извършва всички операции, като прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава суровините и материалите за производство на тъкани изделия;
- познава методите за ремонт и за поддържане на машините в тъкачното производство;
- ползва програмни продукти за управление процеса на подготовка на преждите;
- знае и прилага правилата за транспортиране и съхранение на материалите и готовите изделия;
- планира и организира изпълнението на текущите задачи и решава възникнали проблеми, свързани с трудовата дейност;
- контролира качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания;
- прилага усвоените знания и умения за правилно организиране на работното място и време;
- изготвя технологична документация и оценява качествените показатели на суровините и готовите изделия.

3.3.3. Специалност 5420203 "Плетачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Плетачно производство" обучаваният трябва да умее да обслужва и поддържа изправна техниката, включена в технологичния процес за производство на плетени изделия, като:

- извършва всички операции, като прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава суровините и материалите за производство на плетени изделия;
- ползва програмни продукти за управление на процеса за подготовка на преждите за изплитане на изделията;
- знае и прилага правилата за транспортиране и съхранение на материалите и готовите изделия;
- планира и организира изпълнението на текущите задачи и решава възникнали проблеми, свързани с трудовата дейност;
- контролира качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания;
- прилага усвоените знания и умения за правилно организиране на работното място и време;
- изготвя технологична документация и оценява качествените показатели на суровините и готовите изделия.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика на професията, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по

професията "Текстилен техник" - трета степен на професионална квалификация.

Съдържанието на обучението по професията "Текстилен техник" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място; Не замърсява с работата си околната среда; Използва лични предпазни средства.	Правила и инструкции за безопасна работа; Противопожарна охрана; Екологична култура; Долекарска помощ; Вредности и професионални заболявания.
2. Осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа.	Видове общуване; Принципи на деловото общуване; Правила за водене на делова кореспонденция.
3. Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачите, които са му възложени; Разбира своята роля в производството и реализирането на целите на предприятието; Съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Организация на трудовия процес; Групово трудово поведение; Мотивация и мотивационни процеси; Управление на персонала: определяне потребностите от персонал; подбор, назначаване, освобождаване; организиране на трудовия процес; оценяване и заплащане на труда.
4. Познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата.	Обекти и субекти на пазара; Икономически процеси, явления и отношения; Стопанско устройство на обществото; Документи и документооборот.

<p>5. Познава правата и задълженията си в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и вътрешната нормативна база; Разбира договорните отношения между работодателя и работник.</p>	<p>Трудов договор и трудовоправни отношения; Работно време, почивки, отпуски; Права и задължения; Трудови спорове и разрешаването им; Социално осигуряване и лично застраховане.</p>
<p>6. Познава правилата за работа с компютър; Ползва програмни продукти; Намира специализирана информация в Интернет.</p>	<p>Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Работа с програмни продукти за създаване на документи; Работа с локални и глобални мрежи.</p>
<p>7. Умее да използва професионална терминология на чужд език; (Ниво А2-В1 според общата европейска рамка за владеене на чужди езици).</p>	<p>Най-често употребявана лексика - четене и разбиране на текстове на чужд език (стандарти, нормативи, инструкции, указателни надписи и др.); Попълване на несложни информационни справки; Думи и изрази, свързани с професионалните задачи (проекти, описание на работното място и дейността) - говоримо и писмено; Думи и изрази (говоримо и писмено), свързани с условията за безопасност.</p>
<p>Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"</p>	
<p>8. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.</p>	<p>Нормативни документи в производството; Организация на работното място.</p>
<p>9. Познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на операции, свързани с производството на видовете текстилни изделия.</p>	<p>Видове технологични процеси, машини, апарати и съоръжения; Видове техническа и технологична документация.</p>
<p>10. Умее да разчита технологична документация,</p>	<p>Условни означения в технологичните документи;</p>

стандарти и нормативни документи.	Видове техническа и технологична документация.
11. Познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на текстилни изделия.	Основни процеси при производството на текстил; Устройство на машини, апарати и съоръжения в производството на текстил.
Специфична за професия 542020 "Текстилен техник" задължителна професионална подготовка	
Специалност 5420201 "Предачно производство"	
1. Разпознава, сортира и изготвя смеси от всички видове естествени и химични текстилни влакна.	Химически състав, структура, свойства и качества на влакната; Стандартни изисквания към текстилните суровини; Експлоатационни и хигиенни изисквания.
2. Извършва профилактика, настройва и поддържа технически изправни машините за първична обработка на влакната.	Техническа и технологична характеристика на машините; Машинни елементи; Контролиращи и измерващи системи.
3. Извършва профилактика, настройва и поддържа технически изправни машините за предене на вълна, лен и коноп.	Конструктивни и технологични особености на машините; Машинни елементи, детайли, съединения, възли, предавки; Основи на електротехниката и електронната техника; Автоматизация на машините.
4. Работи с машини за дообработка на преждите; Извършва профилактика, настройва и поддържа технически изправни машините за дообработка на преждите.	Разчитане на схеми и чертежи; Работа със специфични технически инструменти и уреди; Технологични изисквания.
5. Организира изпълнението на технологичния процес.	Видове технологии и технологични изисквания; Технологичен режим, технологични карти.
6. Контролира качеството на произвежданата	Състав, свойства, качества и функционално

продукция.	предназначение на материалите; Параметри на произведените изделия.
7. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд; Съдържание на инструктажа и на нормативните документи, регламентиращи изискванията.
Специалност 5420202 "Тъкачно производство"	
1. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините за подготовка на основните и вътъчните нишки за тъкане.	Състав, свойства и качества на суровините; Техническа и технологична характеристика на машините; Машинни елементи; Системи за измерване и за контрол на технологичния процес.
2. Извършва профилактика, регулира, поддържа технически изправни и зарежда за различни артикули тъкачните машини.	Основни видове машини; Елементи, съединения, възли, предавки; Основи на електротехниката, електрониката и автоматизацията; Ползване на специализиран софтуер.
3. Организира изпълнението на технологичния процес.	Изисквания към технологичния процес; Организация на труда и производителност на машините; Икономически знания; Мениджмънт; Строеж на тъканите.
4. Контролира качеството на произвежданата продукция на всички етапи от технологичния процес.	Състав, свойства, качества и функционално приложение на текстилните материали и суровини; Параметри на технологичния процес.
5. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд; Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление.
Специалност 5420203 "Плетачно производство"	

1. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините за подготовка на преждите за плетене.	<p>Видове текстилни материали и техните физико-механични свойства; Техническа и технологична характеристика на машините; Видове машинни елементи, системи за задвижване, за измерване и за контрол на технологичния процес.</p>
2. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни всички видове плетачни машини.	<p>Предназначение, устройство и приложение на основните видове машинни елементи, детайли, съединения, възли, предавки; Конструктивна и технологична характеристика на всяка машина; Основи на електротехниката и електронната техника; Свойства и качества на текстилните материали; Методи на изплитане; Контролиращи и сигнализиращи устройства и системи.</p>
3. Внедрява нови десени.	<p>Свойства на преждите и влиянието на състава им върху свойствата на плетивата; Строеж на плетивата; Принципи на мостриране; Зареждане, взаимно разположение и взаимодействие между бримкообразуващи и избиращи елементи; Начини на изобразяване и видове изображения; Вдяване, водене и доставяне на нишките; Проектиране, анализ и десениране на плетива.</p>
4. Извършва профилактика, регулира и поддържа технически изправни машините, конфекционирани плетените изделия.	<p>Конструктивна и технологична характеристика на машината; Предназначение, устройство и действие на систе-</p>

	<p>мите, механизмите и елементите;</p> <p>Технологични изисквания към отделните операции;</p> <p>Основи на електротехниката и електронната техника;</p> <p>Повреди, причини и начини на отстраняването им.</p>
5. Организира изпълнението на технологичния процес.	<p>Видове технологии и технологични изисквания на всяка операция;</p> <p>Организиране на трудова дейност;</p> <p>Алгоритми за определен технологичен режим;</p> <p>Изработване на технологични карти;</p> <p>Специализиран софтуер за управление на технологичния процес, за контролиране параметрите на изделията, за проектиране и внедряване на нови десени.</p>
6. Контролира качеството на произвежданите изделия във всички етапи.	<p>Изисквания за строежа, свойствата и качествата на плетените изделия;</p> <p>Определяне и оценка на параметри;</p> <p>Откриване на дефекти по изделията и причините за тях;</p> <p>Стандарти и нормативни документи.</p>
7. Изпълнява трудовите задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	<p>Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление;</p> <p>Нормативи за санитарно-хигиенните условия на труд;</p> <p>Поддържане ред и хигиена на работното място.</p>

5. Система за оценяване и удостоверяване

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата за

оценяване (ДВ, бр. 37 от 2003 г.) и последвалите в нея изменения. При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е усвоил терминологията, не умее да представи усвоените знания;

Среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. По практика:

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание по предварително дадени указания, не спазва правилата за безопасен труд;

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява самостоятелно практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация, самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача самостоятелно в нова ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд, подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при които обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението);

- определяне на критерии за всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Оценяването на професионално-личностните качества се извършва в процеса на обучението - по преки и косвени признаци, и се отразява на оценката по теория и практика.

5.1.5. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с

научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионалните компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода на обучението

Изпитите за придобиване на трета степен на професионална квалификация са два - по теория и по практика на специалността, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Текстилен техник" - трета степен на професионална квалификация.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението".

Критериите и показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Изпълнение на общи и специфични трудови дейности при производството на текстил.	Знания за химическия състав, структурата и качествата на текстилните материали; Приложение; Техническа и технологична характеристика на машините; Машинни елементи, системи за задвижване, за измерване и за контрол на технологичния процес; Разглобяване, сглобяване и регулиране на възли и агрегати; Знания за технологията на ремонта и методи за поддържане на машините.	90
2. Икономически и трудово-правни знания и умения.	Знания за общите принципи на трудовото законодателство; Знания за формите и системите за заплащане на труда.	5
3. Чужд език, работа с компютър.	Знания и умения за работа с компютър и ползване на програмни продукти; Знания по чужд език за осъществяване на кратка комуникация.	5

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението".

По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. № 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Спазване на изискванията за техника на безопасност, охрана на труда и организация на работното място.	Не застрашава живота и здравето - своя и на околните, при изпълнение на изпитното задание; Умее безопасно да работи с машини в производствен цех и на работното място; Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа; Дефинира и спазва предписания за своевременна реакция; Спазва изискванията за опазване на околната среда при изпълнение на заданието.	10
2. Избор на методите и рационален подход при изпълнение на задачата.	Степен на самостоятелност.	10
3. Изпълнение на операциите при ремонта и изработване на изпитното изделие при спазване на технологичната последователност.	Спазва изискванията при изпълнение на операциите, включени в дейностите: откриване на повреда, разглобяване, сглобяване и регулиране; Определяне на показатели и характеристики на изделията.	55
4. Качество на извършения ремонт и на готовото	Съответствие на изделието със стандартите; Спазване последовател-	20

вото изделие.	ността на демонтажа, монтажа и регулировката; Време за изпълнение на заданието.	
5. Намиране на информация в Интернет, необходима за изпълнение на изпитното задание.	Работа в Интернет; Намиране и записване на необходимата информация.	5
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобита трета степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, могат да получат удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДООИ за документи за системата на народната просвета (Наредба № 4 от 2003 г., ДВ, бр. 41 от 2003 г.) и ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Текстилен техник" - трета степен на професионална квалификация.

6. Изисквания към материалната база

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и българските държавни стандарти.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с видовете технологични процеси, ергономичните, естетическите изисквания и методическите указания.

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници и базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

6.1. Учебен кабинет

Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника - диапроектор, шрайбпроектор, компютър, мултимедия и др. Помощно оборудване - тебешир (маркер), обемни нагледни средства.

Учебни помагала - комплект учебници по изучавания предмет, табла, чертежи, схеми, мостри от изделия, диапозитиви, филми, програмни продукти, картели, проспекти;

6.2. Учебна работилница

Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани и едно работно място за обучаващия.

Основно оборудване: машини, съоръжения и агрегати, необходими за производството на съответните изделия от текстилни материали.

Помощно оборудване: апарати за контрол на процеси, еталони за сравняване, компютри, инструкционни карти, табла.

Инструменти: набор инструменти за извършване на цялостната дейност по поддържане, ремонт и регулиране на машините и съоръженията.

7. Изисквания към обучаващите

Обучението по задължителната професионална подготовка по професията се осъществява от лица, чието завършено образование, придобита специалност, присъдена квалификация и правоспособност отговарят на действащата нормативна уредба.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.